

LÁZENSKÝ HOSŤ

7 / 1977

neprofesionální občanik
zabývající se výhradně
netradičními formami
životního stylu

O b o a h

SFRAYODAJSTVÍ Z DOMOVA

Blázní lázeňských u Vincetu L.H. - E.Matík	str. 1
O desarmelnosti duše - V.Faktor	1
Můj soudcový svět - V.Faktor	2
KangFrenavá osud Superzvì - V.Faktor	2
Váš rád vycít - J.Zoubek	3
Je mi dobre - E.Zich	4

BIOLOGIE

Orální příspěvek E.Matíka	4
---------------------------	---

ZPĚVODAJSTVÍ ZA ZAHRAĐÍČI

Čtyřicetý medvěd	
Kravy na ostrovech filipínských	
Láze napolešská	
Výdaje paní z Pompadour	

NÁBOŽENSTVÍ A VĚDA

Romantika rostlinná - Boh.Bruš	8-11
--------------------------------	------

PŘEKLADY

A.Toyabee; Zrostlávání svobody /přek.V.Faktor/	1-22
--	------

HÁDÁNÍ LÁZEŇSKÝCH A VINCKA L.

Lázeňský host je rozmařilý vlnadř na svém trůnu. Se zkříženýma nohama. Rozustile zneužívá teho, že panování je jen sloučenina životního stylu a mystifikací:

tak obviňuje Vincek Lázeňské

Meni skutečností a mystifikací je jen malá skulina. A tam se chceme večpat!

Lázeňští Vinckovi v odpočívě neobyčejně stručné

Prokládáte svá nejupřímnější líčení naprostými nesmysly! A povážujete to za vše své cti. Tím jste mne donutili k přiznání. Za vše co je ve mně dobrého, všečím lázeňským hostům.

Vincek Lázeňským v odpočívě neobyčejně báječnou

- nař -

O NEDOTKUTSLILOSTI DUŠE

Na duši jsem opelichaný jako plyšový medvídek, kterému obhrávají kožich jemné i kruté dětské ruce již po několik generací. Ještě trochu drsného lesekání, a z prodřené duše se začnou sypat ty nejprodávanější a nejneoděkávanější obsahy. S láčnou dychtivostí je začnu nečistýma rukama prohrebovat. S tou nejprozaičejší nedotou /obvyklou v děbách, které se nechťejí ke svému berberství znát/ se budu drát do všech temných zakoutí. Před mýma očima se pojednou promění všechné sekundy v hromádku výhřešlých pilin.

- fak -

ABY VÁS V NOVÉM ROCE
BAPADLO JEŠTĚ VÍC POŘÁDNÝCH BLBOSTÍ

prejí senecí

MUJ SOUČASNÝ SVĚT

Sedím na houpačce, s kterou bez mého přičinění /proti mé vůli i s mým souhlasem/ houpá někdo jiný. S intenzivním rozkmitem se pohybují houpačka /a já s ní/ po netušených podivuhodných světech, mezi kterými se nevina žádá nít. Pneu stroj je jediným bodem spočinutí. Přilétnu k němu pokudé odjedu; jednou z říše několika tónů, které náhle a zcela nevysvetlitelně ustaly v divokém letu a změnily se - po tom, co si poněkud hrubě vynutily mou pozornost - v něco, co už ani zdaleka nebylo hudebou. Rád bych v této říše zůstal a oddával se nepochopitelně všeestrannému působení jejich kouzla, ale houpačka již dosáhla maximálního bodu vlnětu, nastavi se jen na zcela nepatrny okamžik a pak mne - v té chvíli nejsou více než strach z nevyhnuteelného střesklavého letu - nechá na evili okusit atmosféru světa naprostě odlišného, ale o nic méně platonického. Zírám, ženu, nemohu se nebožit, přeji si zletut, houpatý pohyb má však svá zákony. A tak se v okamžiku přechoupuji - fyzicky i psychicky, jako by to nebylo totéž! - do světa klobás, makových koláčků a vína....

/A tím se houpačka zastavila. Zevšeobecňující pesniček: myšlenky na jídlo snadí zmenšování rozkmitu, realizace těchto myšlenek je neklamným znamením, že houpační skončilo/.

Děle vás již houpat nebudu.

- fuk -

PROHÁVÁ CHUŤ SAPERAVI aneb TAK JE TO SE VŠÍM

Sedím nad sklenkou levného gruzínského, pneu stroj v dlaních všechny rukou. Myšlenky bezcítlivě pobíhají kolem, občas se zlehka něčeho dotknou a ihned s nělibočtí odsakujují, aby se nepotřísnily. Pak se náhle a překvapivě zastavují u nápadu, který není heden jehich zájmu o nic více než všechny předcházející: jakou má vlastně Saperavi chuť?

Zpočátku těžkou, málo výraznou, ale i neodokávanou. Postupně přechází do výraznějších výšších tónů, v nenechytitelném okamžiku někde uprostřed nabýva zádeucí podoby; právě tam byste si ji přali zadržet. Do jejího odplývání k výšinám méně zajímavým /poněkud ostrým a mírně nakyslým/ se mísí vaše lítost nad jejím odchodem /právě taková pak sestává ve vaší chuťové paměti/. Po zbytek večera vám to nedá a pokoušíte se ji až do poslední kapky Saperavi znova a znova vyvolávat, ne zlomek vteřiny se ji pokudé kochat, abyste si pak na konec byli definitivně jisti, že o ni nevíte nic více než předtím.

- fuk -

Mám rád smog.

Mám rád takovéj smog, kterej už něco vydá.

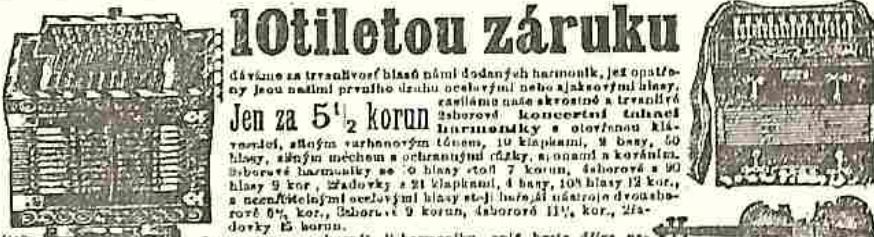
Ne takovéj obyčejnej, jako máme my v Praze - třeba ve Vysokanech - skrz kterej je vidět, ale spíš takovéj těžkej, hutnej, neprůhlednej, visící nad městem, jako mají třeba v Los Angeles.

Napadá mi, proč tomu městu neříká Smog Angeles.

/představuji si, že přednes této věci bude podbarvován hudbou. Jazzové trio?/

- kou -

10letou záruku

Dáváme za trvalost vlastní důvodů harmonik, jen opatřeny jsou nadmírným průměrem druhu oscilačního nebo akustického hlasu, casilama nade skrostat a tremlidé.
Jen za 5½ korun
casilama nade skrostat a tremlidé.
Harmonika s otočnou silnou, silnou, silnou harmonickou tónem, je kaplam, i brouk, 50 hlas, silným méchem a ochranným rázky, a několik a korálky.
Dobrova harmonika se 10 hlasů stojí 7 korun, Dobrova s 90 hlasů 9 kor., trádovky s 21 klápkami, 4 hlas, 108 hlasů 12 kor., a neodkliditelnými oscilačními hlasů 125 kor., a harmonika dvojbalová 6½ kor., Dobrova 9 korun, Dobrova 11½ kor., 21 kládky 15 korun.
Koupíte-li harmoniku, aniž byste dříve na-
šedíte si sám, ihned v nás činnosti.
Lepší harmonika vše tvrdé za praletné ceny.
Dobré bouše svítiné pro žáky i hudebníky a příslušenství hudebníků a na výrobenou 12 a 15 koruna. Dobrova bouše vše emém 10 koruna. Dobrova předložená 15 a 25 kor. Kolonička, lepší kytarové cltery ihned ku-
branu, vlastní s vlastním znamením, branu, vlastní s vlastním znamením, a kytarové a 5 smyčky, a strunou, stojí se sklenou, kloboukem, příjemnou a krásou 20 kor.; se Dobrova 49 a smyčkami 105 kor., "Intona" varhany a klíček nejdříve jakostí 16 kor., hlas 10 kor., 120 celk. hlasů 18 kor. Nejnovější hlas 20 kor.
Předložení 10 let hody pan Karel Valásek v Sintigratis plze dne 19. srpna 1891. Hradec mil-
začali někdy toto harmonika B = 500 Kčs, jako Jein nejdříve obdržel, jmen vlastní smyč-
čku a bodce ihned předloží Jein několik potřebovat. Zaslalou nám harmoniku dostal Jein v dobře vývahu, jemuž Váš velice pořádáním se dobrém a rychlém obdržením, jakob i se krásnou,
překrásnou výrobou. Po přichodu harmoniky, když na ní byl prvňí kousek hránu, bylo ve-
stít, že všechny všechny ihned se vrátily a miliční řídík oznámil Jein starý hudeb-
ník i členem aktuálního dne ihned se vrátil, aby ihned pořádáním, aleso i překrásnou oba
droží. Váš harmonika odporovala dle Jan Rostenecké, květovému — Zaslal mi kytarovou otvoru píšta a potřebu a
ověděl jsem se znamením. Pořádáním po druhou stranu, nejdříve po přední rázky i závěrání. Jindřich Bode, libe-
Takovýchto požadujících dopisů byly mi doborušně zaslány na úřad a docházelo denk. Zaslal je Jen na dobu.

Herfeld & Comp., největší a nejpůsobitelskější továrna na harmoniku v Neuenrade, č. 106, Vestfálsko.

• Je mi dobré. /René Zich/

Je mi dobré. Má m dobrý pocit, že zase sedím u svého psacího stroje, přestože byl pro mne velmi dlouhou dobu velkou hádankou. Opět vidím toho podomního obchodníka. Vyvolává ve mne divný pocit. Vypadá jako podvodník. Všechni podomní obchodníci vypadají jako podvodníci.

Je oblečen docela slušně. Parádní špičaté botky /asi tehdejší nová móda/, docela slušivý oblek /kalhoty se sáleškou a sáčkem/, až na tu košili bez límce /to se moc nehodí/, pod náškem pěknou vestičku, přes rameno jakýsi pytel /nejvíce řebradlo/, pod paží kue rámu na obraz /to je zajímavý, že ne celej/. V pravé ruce nůžky na stříhání živých plotů a v levé obrovský majzlík. Má plnovous a na hlavě žížkovskou čapku, žíkmo hosenou na pravé ucho. Mohl by to být docela dobrý parťák u Třeboského ležáku.

BALNEOLOGIE

Koupelová pena se používala již ve starém Římě. Její účel byl však jiný než dnes. Od řeckého druhého století se rozmohl v lázních rozmanitý zvyk: konat osobní potřebu přímo do lázně. Koupelová pena obcházelovala vonné esence a v poslední době i pěnitorné látky zakrývající exkrementy na hladině.

z příslušné literatury vybral - moř -

Čtyrydáctý medvěd /Ruská pověra/

V Rusku panuje podivná pověra. Praví se, že žádný myslivec neskoli čtyrydečet medvědů. Devětatřicet těchto huňáků lze prý porazit bez nebezpečí, čtyrydáctý prý ale dojista pometí pokolení své. Tato pověra v lidu tak zakořeněna, že i nejzkušenější myslivec s třesoucí-se rukou po čtyrydáctém medvědě mříží i kdyby sebe bezpečněji byl ohrazen. Rozumí se samo sobou, že pak ovšem čtyrydáctého medvěda kulka chybí. Jest prý to osudná cifra, ta čtyrydáctka, praví ruští myslivci; kterému ale se předeč podesíří čtyrydáctého medvěda skádat, ten se pokládá za vyvolence a nabude takové smělosti, že si vyjde na lov medvědů třeba jenom s perořiskem v ruce.

Mravy na ostrovech Filipínských

Tuzenec, Tagalové to malajského kmene knema, nemají národníků a nejstarší z celé vsi, kteří vždy soudují bývají, rozhodnou dle vlastního uznání. Vražda matí se při otroku životem, při nedostatku sumou peněz. Spáchá-li se nějaká krádež, musí všechni v podezření přišli s velkou otepí trávy na nějaké veřejné místo se dostavit. Otepě hodí se na hromadu a nyní se prohlíží tráva, není-li ukradený předmět v ní. Načež se, neptá se nikdo více po zloději. Takto může zlodinec bez nebezpečí chybou svou napraviti. Není-li však předmětu v trávě, hodí se všechni podezřelí do řeky. Který nejdříve zamíre na povrch přijde jest zlodějem a trestá se běz všech dalších okolků. "Strach mu zkracuje dech" praví Tagalové. Mnohý už se utopil, jelikož příliš dlouho ponoren byl, aby vina jej nedostihla. Jiný způsob vyšetřování záleží v tom, že se podezřelým stejně dlouhé svíce do rukou vatrčí; komu nejdříve dohoří, přišítá se vina. Někdy se sestavujou kolem světlajíku kterému světlo plápolá, jest za vinníka uznán.

Tomáš Morus, neplatoný knočleř anglický, obdržel kdys od šlechtice příseň jeho získati si znameního dvě drahocenné karyfy darem. Morus naplniv obě karyfy nejlepším vínem, dal je poslu nazpět, řka: "Vyřídte svému pánovi, že mu s potěšením maličkost tu-to posílám, ano že mu stojí celý můj sklep k službám, a až se mu uze zachece vína mého, aby jen poslal bez omluvání nádob větších".

Láza neapolská

Neapole jest jedním z těch neštastných měst, které žádáho středního stavu nemají. Obyvatelstvo neapolské sestává jen ze dvou tříd; první tvoří šlechta /nobili/ a "galantuomini" a druhou láza. Neapole jest vskutku městem lázy; tato stala se už hrůzou moći. Bohatci a vzdělanci musejí jí lichotiti, ba i sám král sestaví svého koně, potká-li houf lazzaronův, podá jim ruku a dovolí, aby mu obličeji, ruce a nohy pohlédili. Děd nynějšího krále, dvorním způsobem přející Ferdinand I., žil s nimi v dobrém přátelství. Pravý rod lazzaronův, totiž lidí ben jistého zaměstnání a přístřeší, vymřel však už. Byty už mají, byť i jen v jeskyních Fosilippských; ano počínají se také už šatit. Potkáš ovšem často ještě lidi, jejichž celý řetěz kolem krku kyčlů uvázaného, rostrhaného kusu nějaké látky kolem ramen a škapulíře na prsou sestává. Některí nosí teplou /tak zvanou phrygickou/ čepici z rudé vlny na hlavě; na rukou však a na nohou není hadříčku ani v zimě. Co se zaměstnání dotýče, přestalo jim ovšem také už one známé "dolce far niente"; ona doba, za kteréž na břehu mořském v měkkém písaku leželi a jako ještěrky se na slunci ohřívali. Mnosi z nich stali se řemeslníky; ano, řemeslnický stav neapolský povstal většinou z bývalých lazzaronů. Ale i ostatní jsou zaneprázdněni. Prodávají ryby nebo ovoce, nebo květiny, nebo písňě a ptáky; některí také cídi kolemjdeucím boty. Takový cídič bývá nároven také bankéřem; na starém, červovitém stolku má malé hromádky tornesů a granátů /drobných peněz/ a vyměňuje větší penize. Má-li některý tři pomeranče, starý obraz a ctýrkou sitek, rozprostře kapecení šátek, rozloží poklady své co nejuměleji a krám jest zbudován. Mnosi se sprátelili s fiskry a vasedne-li někdo, vyskočí na záda a louží co lokajové; něj platno, nechce-li jich někdo - lokaji být jest jejich právo. Za teplých dní líhávají ovšem četně na pobřeží v očích úplnou bezstarostnost o minulosť a budoucnost. Ale i ti byli by uraženi, kdyby jim někdo lenochů spísal. Teprvé předešly týden sdíleli se na rybím lovu a může lehce být, že pozemků nemáhavou práci obdrží. - Lazzaronové bývají dobrí, věrní a úslužní, zacházejí-li se s nimi vlivem

ně a zaplatí-li se jim jen poněkud. Jejich postavení společenské je ale přirozeně soukázalo ku komunismu, o "svém" a "cizím" smíchali sobě poněkud náhledy a neznačujou se některé části města, do nichž obyvatel jiných čtvrtí nerád se odváží sám. Mimo to zdá se mezi nimi zvláštní podání nekořeněno, že při každém znamenitějším převratu politickém krásnou Neapol vyplnití musí. Revoluční lassaronské počítání k nejhroznějším, nejkrvavějším episodám neapolských dějin. Jižní a lehce popudlivá jejich krev, jejich bídné okolnosti, kterýmiž ničeho stratiti, všechno ale dosídla mohou, vysvětluje poněkud strašné výjatědnosti, kterýmž se podávají. Lassaronové zuřili někkolikrát už jako nejurovější divoši proti kmetům a dětem, ženám a nemocným. Staly se věci, jakýchž ani francouzská revoluce neobjevila. Obyčejně bývají lassaronové ovšem králi oddáni, jelikož ničehož nemají, netíší jich také žádná daň a vláda jich šetří.

Výdaje paní z Pompadour

Přítelkyně knížet a předešlého století obdarovaly ze ztráty cti a dobrého jména svého nejmírně dary. Rozdávaly až báječně. Pompadourová nebyla z nich nejmarnotratnější a především připravila Francouzsko za devatenáct let svého panování /od r. 1745 až do 1764/ o 36.924.140 livrů, k čemuž ještě 1.700.000 livrů na dluzích připočeti se musí. Uvádíme výdaje její jednotlivě: za stavby 7.500.000 livrů, cesty, divadlo a slavnosti pro krále 4.000.000 livrů, mada služba 1.518.886; světlo a topivo 810.000, šaty 350.225, prádlo 1.777.000; kuchyňské nádobí 66.172, cokoli /pour ne satise faire/ 1.338.167; zlaté a stříbrné nádobí 687.600; zlaté tabatérky 394.000; diamanty 1.783.000, lakované věci 111.945; čínský porcelán 150.000; hiasené kameny pro krále 460.000; pamětní perly 400.000, obrazy 60.000, knihy 12.500, vozy a koně 1.800.000, mašta a obrok 1.300.000; společnice 460.000; dluhy jejího otce 400.000; příbuzným, služebníkům a klášterům 227.236; chudým 150.000.

Výdaje tyto zapracovaly se dary královými a jinými příjmy. Pompadourová měla určený plát, 4.000 livrů měsíčně a 40.000 livrů neveročného. Mnoho vyhrávala v kartách, neboť nikdo nechtěl vyhráti na milostnici králově. Někdy vyhrála za večer 9.000, 20.000 i 30.000 livrů. Z výpočtu výdajů jejich sčítaváme zároveň, že už tenkrát ženské kněžství nejméně obětovaly.

ROMANTIKA ROZTLINKA

Napsal Boh. Baude /při statí té použito článku C. Stepana/
Květy, ročník 1894

Zvláštním kouskem dojmejí nás záležitosti. V starých letohradských zádech se v malém obývátku, sesutu sklepéní, obořené sálí, abytky oken gotických branek nebo vlašských krbu, - tot vše co bylo z hlučného světa někdy sídla, známého mnoha dějinám světa, dle jména. Když lidé hrací opustili a vyplenili, dostavili se noví osadníci a jali se ostré hrany, zelodné kontury a spousta kamenné okrasivoosti. Osadníky těm ještě zvláště květenu rušní, jed počiná lehkým telikem nádechem mikroskopickým. Tis, řínská vřuna smohutná se na vlnité strony, kterou sv. mi jako mocnou opáry scivo i osály artici, a konečně byly si posuchana chma sobu, krovňava se nejdí i nejraději sídlo lidské.

Roztlinky ty nikdo nesil, žadu necháruje se napěstit; nětym zde dívají před pánou sebe kypřejší, polosáru a stínu před přímou světlo sluněncou. Žadu jdujme v oči a my c h e j r č i t i u l a ž l u t á , která na starých arbozech v příkopech a v záclonách záležitostí na Rýně a ve Francii umorostlá se udržela, ještě poslední pozdrav a upomínka na zahrádky hrnářich penen o pěstných matron, které starověký tento dar Azie dle svědecství botanika Tabernaeus kontena ve svých zahrádkách s oblibou pěstovaly. Na starověkých záležitostech vyskytuje se chejr a nežlem: "Fidelité au malheur", věrnost v něštěstí.

Chejr je s kříškovskými, které těž rády se zdech na uvelebují; vidímeť u nás rané trýznele, postupi tobolku, nulevníky, vespakovky, ale zvláště Perichaři znamí mírnití ostré obrysů sálí nebo vlněk dobrových. Mezi těmi klesají se větrem jemné travicky, jednoletá lipnice, netílice, jedoucí "maják" a svěřep strašní; nad ně pak vynikají drobnolistý polynek a lečivý červený.

Chváli se při starým mistrem školy mincovenské a norimberské, že s lidkou neřili a do tajemného kouzla této pittorecké květeny a kalibru tuto travíčku na sálí s úkassou věrnosti a pečlivosti ve svých rytinách zachytily. Vždy z téze Přírody čerpá umění a řecko záliba pro jisté formy druzí se s náladou o vkusem doby. Nejdří příliš vzdálena doba sentimentalního blouznání, která libovala si v odumírajících a odumírajících etresech, ve snutečných vrábcích, klonicích větve své anglické k nemu. Nálezať te předně i do manýrovadeno umění, které s milovoucí pocitu sleduje neurčitě a zuvrhovává vše zároveň.

A opět jindy počítan se všechni jednotkami a ve velkých ryzech idealizuje a svěžesoběňuje se krajina, ihlabydou pouze tu hlebka, častejí však jen rozharenost lidského pojímania.

Za všechn dob lidé v roztlindách bledeli více nežli počáj nashodilý rjev; nejméně vynedavali, jak ve starých herbářích si o Bioscoride sledovat možno, "signature", znak, kterým kvítíce proti nemoci některé se odporuje. A listech plíče níku vykýtuje se slunce na bunky plnění upomínající; upotřebovano tedy roztlisy proti silným neduhům. List je těžký a /Anemone negatica/ napodobuje lelečnatým listem svým tvář jetar, lečem tedy játra kvíkem tímto; útlý a tisk /Adiantum/ svými terčovitými řapíky a řapíčky vlaškovitými napodobuje vlas "Venusín", musil tedy podporovati varast vlas.

Na záležitostech v Římě a Athénách zachycuje se na svěžích sténoch v bojích chumáčem kopřivovitá bylina s listy vejčitými a rostlinatými; tento druh a vese /Parietaria officinalis/ nazval řeckum svým světlostem stanovitelnem podobně k záthu. Když rýz Erikise kázal stavěti kopyleje na Akropoli athénské, upadl obitelný jeho etros, užiniv chybou krok, se zai a sarteline se zranil. Lékařové soufajícímu si Periklovi nedávali žádoucí mudřeje; v nozi však objevil se mu bohyne

chrámu a poukázala na láčivou scc dravce, která se skutečně svědčila. Perikles postavil na to bohyni vede jiných soch též jednu, která plíseňovovala ji jako bohyni léčivou, Athenu Hygieiu. Nikdo nezmíl také, dle svědectví Plutarchova, rostlinu se zdi trhati. Kontaktem s ní tato rostlinka, malebnat sříceninu avýšující, a skoumanou-li ji chemicky, vysvětlí se ohledivý účinek její na rány a ochrannost. Obsahujeť množství sanytru, který se zdi hojně využívá a do plastiva rostlinky se dostane. Chemie vysvětluje nam také, proč jiná podobná sebíhající růže: růže, růžky, lebda, černobyl a bědlačí, blízko lidských očí, byť i opuštěných se uzanují. Vyzdují mineralních solí a řopavou látou, kterou tu dostatek mítá.

Na místech tekových schází se i jiná příjemná společnost: podmornská belladonna, jedovatý blín, panenská okurka či durman, původem egyptský, pak bojeniny, kosoř pyšek, bušenka, lílek - vše to se všem je na výrobenou jako parfum na artikoly. V romantice středověké aralky tyto rostlinky užívají podobnou, jako ještě malebou lístek jejich.

Údajeji využívají dc. skany naivní rostlinky jedovaté, až dodávají pravé syny starým stavbám malibnosti, turisty a turistů hojně využívané. Tak břečťa, obraz věrné přírodnosti, přilne přírodními kořinky svými ke zdi neb starému kněži larenium, v němž v létě se učili. Ve statné kněžně snachatael břečťa ve Valdsteinské zahradě v Praze; pravými klenoty malibnosti pak jsou staré opatství Holy Cross v Třebuši a domek při venuzáu do Malého Triana.

Jedlé větvi jest ovšem mechanická síla, kterou vyvinoují kořeny stromu ve střbinách zdi a skal, také, když do tloušťky rostou, zdi sebe povnejší a rozpadají. Podivnou spletencinou kořenů jako obrovských hradů můžeme pozorovati na Karlova městě. Kořeny těchto javorů se mimo větve pouze ve značném množství zdi, starém vystoupaly všechny na povrch, jak je to v lesích výběru viděti. Povídám, že když udělání celého stromu i s korunou jest třeba plnoci těži mnoha tisíc kilogramů a posoudíme, jak neodolatelnou silou svédují neb prostupují sebe tvrdší balvary.

Po Landstejně mohutná klenba zřítila se naříčí několika berovců, které sem kořeny rozrostly, a větvemi svými ovšem též větru odstranily, souvislost kamení vypadily.

Pamatné objetí života a smrti v těchto případech! V tom náleží činnost varstu? V nejménších buněkách jest to pohyb živé protoplasmu, který teplem v ohýb uvedena polohu svou marní; nejmenší ještě vlastnosti se přitahuji a odvražují, nové se kupí, až proces tento změnou vzniká podoba oku kořenů jako vrást se objeví.

A jehož teplam pohyb i varstu přibývá, jeví se v tropickém lese síla a ruživá na životu až smrti kořenů v mnohem napodobují. Jde v krajích kde středoseasní moře, v Malé Asii a Indii využívají se divoká a náročná výroba jeho prav. koříků.

A palác, hrad, katedrální román, pevnost, chrám nebo vězení, vše co "pán přírody" na větou postavil židu svých postavil, počíhá neodolatelnou silou vlnající kořenům a ruživé mocí vždy zelenajícího se stromu života.

Zvláště světničné vzevrení nabývají těchto rostliny klášteru v Peru, učlechtilým slohem maurským stavěné, syní hojně varostné bignoniemi, raktusey a liuanma, tvrdícími neproniknutelné kořátky; šponky rostlin těchto jakoby uměly a hledaly kolem, kde by se nachytily.

Podobné staré chrámy buddhisty v Kambodži a Indii pokryty jsou bujně obráštajícími smokvami, upomínanými v tomto objetí života a smrti na některé klozim a trávník varostné hřbitovy města, - vtělené složce, pracující na památku všechny děti lidských a obrazujícíci sílu života v přírodě. Jest najímavé sladkoruti první kolonizací, "pionýry rostlinstv", na výtráci zdi. Když smrků opadala, ustoupila beru kmenem posazáku novému k laritu. Prvního zásocha nabýlo koření na straně proti větru a dešti obrácené zelenou řasou /*Protococcus viciidis*/, která lpi na pládu sterilní podzemí, jako rezava řasa *C. h. r. o.* -

olepus Jelithus, dodávající místy v Krkonoších kamenní fialkové vánky. Vysok paleta přírody ještě bohatší; brsy objevují se tu kluté, žedné a poterní povlaky drobných lišek s jazikem. Vitr, dřít, kopal sluneční, prach, kroupy, vše to dorazí na svisečou stenu hradiště; ale lišejníky odolají všemu, buď zůstávají ještě živí, čimiž varují, když cestu snih je oslavují.

První tito členenci nevyhýdají a prudky, na které se uchytily, někdo i lada látek minerálních, svlaňat vápna. Jacut bytostmi avojetými, v nichž zdrábeny jsou rasy s hubami; huby tvoří vlnky podkladu, rasy opět svou zelení listovou assimilují látky se výnku pojeté.

Lišejníky rozmnožující se množnavaří vánky jíž často prahy, v nichž usedí se mukké polštáry mechů. K očekávání patří vlastnosti vlnky, vlnky vlnky své hvězdotvorné lodyhy s návlnkovými listky, aranem neochabuje živou jejich barvu smržodovou; buď jsou i trusy, které v temném světlu kolonie zase rozšiřují jemný velenavý svit /schistostega/. Jak malebné se všechny staré střechy dočkávají selské omítky a vrstvou mechů, netleskají a divíny!

Ornamentní králi pak skaliny aži a skaličnice následující se naupiny, k prahám i nám, svými oslnivými vejířky.

Kapradiny přehrají před lemovením sváta do tajemných skryší lesních a útesů skalních. Mladá rostlina má vlnky /Asplenium ruta curaria/ vyvoleláci svého skaliny zdí, kdež troskotité vlnky svého množství vlnkách rozkládají. Vejířek, dvě neb triaršíte náročné listky nesou kupy výtrusného a úskočného ostoru. Jako na kameném moře přeletek, tak volnější jí po všech stranách v jižní Evropě.

Výtrusy představují v bájích všechny národy, pověstný "květ kapradin", jenž budič člověka neviditelným, zámků i dváru otevírá, poklady podzemního raje uvádí, vodu ve vino mení.

Krásný slezinník řeřucha /Asplenium trichomanes/ má listy v trsu; na lesklém černohnědém papíku jsou přesunuté trávové zelené listky. I tato kapradina šíříková vlnky na obranotvornost lidu. Zajímavé je posorování amerických botaniků Loomise a Ann Grey, na výjímečných tohoto slezinníku, které při záhadné jiné kapradině nezapojuje. Vejíře výtrusonošné pohybují se znetvrdě ve světle země a tam, kdež udaji se být - svědčí pro naivního posorovatele - jako ohiveny. Znali tuto vlastnost písateli starých herců, které kapradině této příbětuji moc proti smrti?

Třetí druh, slezinník řeřucha /Asplenium adiantum-nigrum/, v Čechách velmi všeobecný, má listky otrácavé, na řapících barvy kaštanové.

Neméně zajímavý je druh slezinník severní a myslí studničkovou jedoucí jelení řežek /A. trichomanes /Asplenium vulgare/ a listem posnaděleným. Ale nejpodivnější moci všechny kapradinami přisouvané ještě slezinník žlutý /Asplenium officinarium/, u něhož velmi všeobecný, na Středověku nedávno objevený, hojnější v jižní Evropě, na Morese a tu a tam pojednává se střední Evropě rostoucí. Vejíře se protáleuhé tvorí pívavé rosetty kiva zelené, které napodobují obrys hrubé dvojité pily, jejichž zuby jsou střídavě protinséné, každou spodní hrannou hřebíčku supinou ze perí koroptví upomíná. Dle Dissekrida sbíráti se má čárová rostlina tato v nocích bezměsíčních. Zvířatům, která ji pojíždějí, strávili prý kvíček slezinu, a odtud upotřebení celé této smaženiny slezinníku /rod Asplenium/ při nedužinách sleziny.

Dobré si vyvolelí kapradiny místo na zříceninách. Jacut jen chábými a skromnými potomky vševidnujícího rostlinstva starých útvarek geologických. Jen v tropických lesích zůstaly si palmevitou mohutnost; velkotilosti a zemanirosti tváře vynikají i některé druhy, když svědčové dívají minulosti.

Jedou všechny kapradiny náložtí stavby, ředší však útlý netik. Šířka řeřicha /Asplenium capillaceum Veneris/, jenž zdrobi v jižní Evropě staré zdí a skály na silnici vod koplacbenou nejpřevosnějším. Útlé řapíky jeho, lesklé, tvrdé a temně hnědé, jenž se rozvětvují a

zelenou ohnějici se jemné listy s paprskovitě se rozbíjejícími silami, na nichž vespod sedí malé kůsky s ledvinitou cestrou.

Netíkem zaseny jsou staré paříce v Benátkách, kouzelné terasy a věstní krasného ostrova v Lago Maggiore Isola Bella, jakouž i staré vodovody až do her vystupují. Až dorůže se jen ve vlnkách evanší, nechytá se ho voda, odkud starodávny název a d i a n t o n /mocnositelky/.

"Na mile táhne se" říčí botanik C. Bollie netik na podezdívku "jeden z vodovodů vásobujících město jehožmí, a stavěle sejí první netiku ohnějici rámu jeho. Mohne jej silným až závratných poptátkách, když sotva oronillere /sberntel oronilis/ odváží se vrátiti. Na mnohých místech ještě skála prevísá - i náme se tu vracení, onde podzemními silami ku zrodu. Vylezlíme skální keropetev a po stoupajících úložinách, coholcích a pelech a útesového. Konečně stojeme u "Laure del suu", jak lid proslaví posticky nazývá. Divoká smrková místního vodou jeskyně, v níž přijíti se důsledek tak vodostavující, že našemmu poutníkovi leta utkví v živé pamínce. A nás všecky jeskyni vedejína vodotívači vlečoucemi jen doměni vody a kvaku kapek, posvátnou a rytíci v klenby dopadajících. Tož zde všechny, které používají chléd na Capitulu. Ve vrisi v čase prezenz".

"I v přibytečném koutku libosná osady kolem "pily", nazvané filigránové v podobě vyduté polekoule, kterou voda z cisteren Corponá se vstří a schlouje. Aby "pila" přijemnějšího pohledu nebyla, potírá se vlnou, výtrusonočními listy netiku, které nahý počesou kličití a vlnou lesíkem jemným jako petrasí péra "au" obratují".

Jádlo nekolik zjevů, rumní květiny aži. Nejdostupnější stavby na krajnějším upomína z většího /linaria Cymbalaria/ má všecky již morurou květové růžové, na jíchu oválné kloboukového květu zdobené. Mítovité lodyhy měsou arčeňovkovité s laločné listy a splývají po vlnkách kouzeli a zdech podobně jako lesní měsce vrbina penisková. Na měsce hojně se objevuje též k nám k o m t a m r d u t ý /Gerranium Robertianum/ ne vysoké krvavě žabčími lodyhami. Pravé nední rostlinky jsou r o s a c h e d n i k y a n a s t r e s k y, jež vylučujíce šťávu obzívající hojně kyselinu bělovelové, rozpoznátejí si vápno a podložky své. R e t r e s k /Scopervivum Tectorum/, jež sázeti již nařel Veliký na svém Capitulare ve Kovárně doporučoval, osvědčuje si staropanenského názoru dám očiho a blásku. Podnes v Indii osvědčuje aromatosvod.

Za stromu najde se zachytí se ve zdímu pružná bříza, světlími větvemi svými pravý symbol bolesti nad pomíjejícností díla lidského.

Zříceniny pozorují se nejkrásnější své osoby, když stavitelé a komise pro národní stavitelských památek počesou tím, že starobylou "ptinu", jenž utvářila se stoletym nápadem rostlinek o zářivé barvě, osazují a stromy, které posvátna ve zdímu zahnutou, vystřahuji. Zřítilivá barva staviva, usále obnovování přebíjených form dřevuhaji aranžová na výnáškách obeleri, daly v čase své otíhodné historické věci, ona vročnost středověké výry, která památky ty budovala a obnáší ten pal, jež někde uměle nikdy nehraditi.

Kinematograf. Velice zajímavé pro děti i dospělé

dá se použít i také jako „Kouzlená svítilna“, 58 cm. vysoká a plná (domy) z barevných obrázků a 12 obrázků na skle, s retrojedou svítilnou, retrojedou s měrem, s krabičkou E 17/-.

Tímto kinematografovi mohou být využívány na stěnu když obrazu dětem i velkým až dálka. Sesadit je všechno příjemné a jednoduché, takže je můžete dítě sluhovit ovládat.

Zaslíbí přímo

První tovarna na hodiny
Hanuše Konrada v Mostu, č. 4/XIV (Čechy).
Obsažné obrázkové cenníky kinematografu, kouzlených svítilen, parních strojů, mechanických her zaslouží se na požádání zdarma a franko.

Kinematograf. Velice zajímavé pro děti i dospělé

dá se použít i také jako „Kouzlená svítilna“, 58 cm. vysoká a plná (domy) z barevných obrázků a 12 obrázků na skle, s retrojedou svítilnou, retrojedou s měrem, s krabičkou E 17/-.

Tímto kinematografovi mohou být využívány na stěnu když obrazu dětem i velkým až dálka. Sesadit je velmi příjemné a jednoduché, takže je můžete dítě sluhovit ovládat.

Zaslíbí přímo

První tovarna na hodiny
Hanuše Konrada v Mostu, č. 4/XIV (Čechy).
Obsažné obrázkové cenníky kinematografu, kouzlených svítilen, parních strojů, mechanických her zaslouží se na požádání zdarma a franko.

ARNOLD TOYNBEE: ZAOŠTÁVÁNÍ EVROPY

přeložil V. Faktor

Tato práce je naložena na přednášce přednesené v Londýně
26. října 1926. V rámci následujících dvaceti let se mnohé z
těchto možností staly skutečností.

Před válkou 1914-1918 se Evropa těšila ze svého neoprného světového
nadvládě. Záložní se, že forma civilizace, v které se během posledních
dvacetiletí vyvíjela, převládala na celém světě.

Součástí této nadvlády byla skutečnost, že pět a osm tehdy
existujících velkých mocností - tj. Britská říše, Francie, Německo,
Rakousko-Uhersko a Itálie - mělo své kořeny na evropské půdě. Česká-
Ruská říše - se rozkládala v těsném kontinentálním sousedství Evropské-
ho poloostrova a byla během posledních dvacetiletí let s Evropou
pouze propojena - částečně velkým vrakem obchodu mezi agrárním Rus-
kem a průmyslovou Evropou /obchod/, který se vyvinul paralelně s in-
dustrialisací západních a středoevropských zemí/; částečně politick-
kým přivlečením okrajových zemí se západní tradici evropské civiliza-
ce k Rusku /zemí jako Polska, Fináka a Baltských provincií/; a částečně
převzetím západní techniky, západních institucí a západních idej.
Dvě objevující velké mocnosti - Japonsko a Spojené státy - byly
geograficky mimoevropské, a z tohoto důvodu hrály před první světo-
vou válkou v mezinárodní politice ve hře, která se v té době odená-
vala na Evropském jevišti, jen menší roli. Je však třeba poznat, že Japonsko, podobné jako Rusko, se pozvedla mezi velké mocnosti jen
tím, že částečně převzala západní civilizaci, která byla domovem v
západní Evropě. Pokud jde o Spojené státy, ty byly dříve západní
Evropy a až do roku 1914 byly stále závislé na evropském kapitálu -
lidstvě kapitálu ve formě přistěhovalců a materiálního kapitálu ve
formě sběží a služeb financovaných evropskými půjčkami -, aby mohly
rozvinout své latentní přírodní zdroje.

Tato evropská nadvláda ve světě šla ruku v ruce se řízením zá-
padní civilizace. Tato dvě hnuti se navzájem doplňovala a je nemožné
určit, které z nich je příčinou a které následkem. Pronikání západní
civilizace bylo přirozené nadvládou Evropy usnadněno, protože síla
a zdatnost jsou vždy slabšími či méně schopnými napodobovány - částečně
z nezbytnosti, částečně z obdivu /ať už je přiznáván či nikoliv/. Na druhé straně přineslo pronikání západní civilizace národům
v kterých se tato civilizace zřídila neocenitelnou výhodu před ná-
rody pro něž byla exotická. Během století končícího rokem 1914 byl
svět ekonomicky podmaněn nejen novým západním průmyslovým systémem,
ale i západními národy, které jej vymyslely; výhody vynálezce v bit-
vě vybojované jeho vlastními sbranami ilustrovala jasně první světo-
vá válka. Skutečnost, že válka 1914-1918 byla vybojována západní vo-
jevorskou technikou - která byla ovšem pouhou aplikací západní průmyslo-
vé techniky - zajistila Německu absolutní převahu nad Ruskem, ačkoliv
byla německá početní síla ve srovnání s ruskou pouze poloviční. Kdyby
převažovala v letech 1914-1918 středoevropská technika vedení války,
jako tomu bylo ve středověku, mohli ruští kožáci německé hulánky ro-
ztratit. /Ačkoliv oba typy jezdectva měly svůj původ ve střední Asii,
což je zřejmé z jejich tureckého pojmenování - "Oghlan" je turecký
výraz pro "chlapec" a "Qazaq" pro "kopáče"/.

Nadvláda západní civilizace nad světem na rozhraní osudného ro-
ku 1914 byla poměrně nedávného data a přitom bez příkladu. Mnohé ci-
vilizaci před civilizací evropskou sice využívalo svůj vliv daleko

za hranice svého domácího území, žádná z nich však neopředla svými sítěmi celou zeměkuli.

Civilizaci východního ortodoxního křesťanství, která vyrostla ve středověké Byzancii, dopravili sice ruskové až k Pacifiku, ale místo aby se šířila těž směrem na západ, podlehla sama na konci 17. století západnímu vlivu. Islámská civilizace se rozšířila ze Středního východu do Střední Asie a Střední Afriky, k Atlantickému pobřeží Maroka a pacifickému pobřeží Východní Indie, nejiskala však žádoucí permanentní základnu v Evropě a nikdy se nedostala přes Atlantik do Nového světa. Civilizace starověkého Řecka a Říma rozšířily svoji politickou nadvládu za římského císařství až do severozápadní Evropy a uměleckou inspiraci až do Indie na Daleký východ kde stimulovaly řecko-římské tvory vývoj buddhistického umění. Tato římská říše však koexistovala na povrchu stejné planety po dvě století s čínskou říší, aniž by se dostaly do přímého politického či ekonomického styku. Kontakt mezi nimi byl tak nepatrný, že každá z těchto dvou společností viděla druhou jako nějakou pomyslnou pohádkou zemi. Nežensky jinými slovy, provedla řecko-římská civilizace a paralelně existující civilizace dalekého východu v téže době a v plném rozsahu územní expanzi, aniž by mezi nimi došlo k nějaké kolizi. Totož se přihodilo i jiným starověkým civilizacím. Starověká Indie vyzařovala své náboženství, umění, obchod a kolonisty na Daleký východ a na Východoindické ostrovy, nikdy však na západ. Sumerská civilizace v zemi Shinar dosáhla vlivu až v údolí Indu, Zakkavkazsku a jihovýchodní Evropě; věkteré snahy dokázat, že byla předkem rané čínské civilizace na jedné straně a egyptské civilizace na druhé straně se však nakonec ukázaly jako mylné. Existuje výtečná a poněkud militantní škola anglických antropologů, která tvrdí, že všechny známé civilizace - včetně civilizací Střední Ameriky a Peru - jsou egyptského původu. Tito antropologové poukazují na současné celosvětové rozmíření západní civilizace a nacházejí v něm podporu vlastních tezí. Jestliže se stala naše civilizace celosvětovou, říkají, proč by nemohla před několika tisíci lety dosáhnout egyptská civilizace stejně expanze? Je to sice zajímavá teze, je však stále předmětem skutní kontroverze a musí být tudíž pokládána za neprokázanou. Prokázané tudíž zatím zůstává, že naše civilizace je jedinou, která se stala celosvětovou.

Nevíc je to nedávná událost. Dnes zapomínáme, že dříve než se naši civilizaci tato vše udářila, pokusila se o expanzi dvakrát neúspěšně.

Prvním z těchto pokusů bylo středověké hnutí v oblasti středoevropské moře pro které se vžil název Křižácké výpravy. Pokus o získání politické a ekonomické nadvlády západní Evropy nad jinými národy však skončil na roztříjem fiaskem. V kulturní sféře dokonce převzali západoevropští od močilů a byzantinců více než jim sami předali. Druhý pokus podnikli Španělé a portugalci v sedmnáctém století naší éry. Tento pokus byl víceméně úspěšný v Novém světě - moderní Latinská Amerika všeči tomuto pokusu za svou existenci -, jinde však byla západní civilizace - tak jak ji propagovali Španělé a portugalci - přibližně po sto letech zkoušky odmítnuta. Vykázaní Španělů a portugalců z Japonska a portugalců z Indie v druhé polovině sedmnáctého století znamenalo konečný nedopěch.

Třetí pokus začali v sedmnáctém století Holanďané, francouzi a angličané. Tyto tři západoevropské národy byly hlavními strážci celosvětové nadvlády naší civilizace v roce 1914. Angličané, francouzi a holanďané založili Severní Ameriku, Jižní Afriku a Australskou novými národy evropského původu. Tyto národy zahájily svou existenci se západním sociálním dědictvím a nakonec zřídily do evropského oběhu i zbytek světa. Do roku 1914 se sít evropského obchodu a evropských komunikačních prostředků rozšířila po celém světu. Téměř celý svět vstoupil do poštovní a telegrafní unie, a evropské prostředky

mechanického pohybu - parník, železnice, automobile - se všude rychle šířily. V politické sféře kolonizovaly evropské národy nejen nový svět, ale dobyly též Indii a tropickou Afriku.

Politická nadvláda Evropy, ačkoliv imponující než ekonomická nadvláda, byla ovšem riskantní. Sezarské národy v zámoří se vydaly na cestu národní nesávislosti. Spojené státy a latinsko-americké republiky si svoji nesávislost vybojovaly v revolučních válkách a Britská dominia byla na nejlepší cestě získat nesávislost součinnou evolucí. V Indii a tropické Africe byla evropská nadvláda udržována jen hrátkou evropanů, kteří tam žili jako dočasní místostávci. Ne-nášli v sobě dostatek schopnosti k sklimatizaci a výchově dětí v tropech, a to nesmělo, že jejich posice nebyly nesávislé na evropské operační základně. A konečně kulturní vliv nápadceevropské civilizace na rусy, muslimy, hindu a číňany v tropickém pásu byl tak krátkého trvání, že ještě nebylo možné předvídat, zda-li se vypaří bez nějakého permanentnějšího účinku nebo zanechá nějakou stopu.

To je tedy velmi hrubý mrtvý svět evropských pozicí ve světě těsně před vypuknutím války z let 1914-1918. Evropa se tedy tešila k nepo-piratelské nadvládě, a civilizace, kterou si vybudovala pro vlastní potřeby byla v procesu celosvětové expenze. Ale tato - jakkoliv vynikající - pozice nebyla jen bezpečílná; byla též nejistá. V době, kdy evropská expenze dosahovala svého vrcholu se základy evropské civilizace hlučně narušily a uvnitřním dvou základních sil evropského sociálního života - sil industrialismu a demokracie, které byly uvedeny dočasně do labilní rovnováhy pomocí nacionalistických formulí - se objevily dvě hluboké trhliny. Je jasné, že Evropa, která procházela k strašným dvojím tlukem této vnitřní transformace a vnitřní expenze, nemohla bezprostředně plandrovat své zdroje, utrácet materiální bohatství a vyčerpávat svého a nervovou energii. Měla-li k dispozici směrem více prostředků než kterakoli jiná civilizace, bylo jejich využívání relativní; aktiva i pasiva Evropy na pokraji roku 1914 nebyly nebyvalých rozdílů. Evropa si nemohla dovolit větš ani jednu světovou válku; když zkoumáme její situaci po druhé světové válce s pozicí před rokem 1914, setkáváme se s kontrastem mezi se vymykajícím hasičem představivosti.

V jistém smyslu zůstává Evropa stále ještě středem světa; v jistém smyslu je svět stále ještě v zajetí té nápadní civilizace, která je domovem v nápadní Evropě; smysl, v kterém jsou obě tato prohlášení stále ještě pravdivá se však několik změnil, že by nás tato hold prohlášení bez vysvětlujícího komentáře mohla možně pomýlit. Místo aby byla středem, z kterého vymáruje energie a iniciativa, stala se Evropa středem, v kterém se mimoevropská energie a iniciativa sbíhá. Místo aby byl svět jevištěm pro hru evropské aktivity a soupeření, je nyní Evropa sama - po tom co byla bojistou ve dvou světových válkách, v kterých bojoval svět na evropské půdě - v bezpečí. Ze se po třetí stane arénou pro konflikty mimoevropských sil. Aréna mohé být sice stále ještě definována jako střed, veřejné místo, ale střed mohé být nazývána místem cti nebo bezpečnosti.

Zůstává rovněž pravdu, že vliv západní civilizace na zbytek světa zůstává v platnosti. Pokud tento jev měříme v čistě kvantita-tivních termínech, dá se říci, že je ještě intenzivnější. Před dvěma válkami byly na příklad nové dopravní prostředky dostupné pouze bohaté menšině evropanů a američanů. Během válk byly tyto prostředky v masovém měřítku použity nejen k dopravě evropanů a američanů, ale i asiátů a africánů na frontu nebo práci v týlu ve všech světových válčných zónách. Během posledních dvaceti nebo triceti let se staly další mechanické komunikační prostředky dostupné pro každou část společnosti. Automobilu se podařilo dobit poušt, letadlo jeho rychlost ještě překonal, a rádio posílilo telefon a telegraf jako spojuvací prostředek na dleuhé vzdálenosti. Na rozdíl od železnice a telegrafova mohou automobile a radiopřijímač vlastnit a používat soukrom-

nici - tento rys velmi sdílešuje účinnost těchto komunikačních prostředků. S promíchaním národu ve velkém během dvou válek a s pomocí těchto nových komunikačních pomůcek není překvapující, že nápadní civilizace prostupuje svět do stále větší sírky a kloubky, a to mnohem rychleji než dříve.

My si jistějeme, že takové národy jako říšané a turci, kteří se až dosud vna zdaly být spoutány na rukou i něhou Konfuciem a islámským sociálním dědictvím, přijímají nejen materiální techniku západu /industriální systém a všechny jeho produkty/ a vnojsí jevy naší kultury /moličnosti jako plátené klebouky a kina/, ale i naše sociální a politické instituce: západní postavení žen, západní školství, západní mediérie zástupců v parlamentu. V těchto věcech jsou číňané a turci pouze nejnápravnějšími účastníky hnutí, které se šíří po celém světě Islámu, Hinduismu a Dalekém východu, i po tropické Africe, a tak ee zdá, že radikální prechod na západní způsoby je nyní nevyhnutelný. I nás pomér k tomuto nevyběžnému procesu se poněkud změnil. Dřívěj upoutal naši pozornost pouze ve dvou zjevně izolovaných případech Japonska a Ruska, které jsme přišli k nějakým výjimečným kvalitám v sociálním dědictví těchto dvou nemí; kvalitám, které násobily, že se tyto dva národy staly pro přijetí západních způsobů cítilivější nebo se tomu tak stalo snad díky osobnímu geniu individuálních státníků, jakými byli Petr Veliký, Kateřina, Alexandr Osvoboďitel či skupina starších japonských státníků, kteří od let 1860 mezi masou svých krajanů úmyslně zaváděli západní způsoby. My si jistějeme, že Rusko a Japonsko byly jen předchůdci hnutí, které se nyní stává univerzální. Evropané při sledování tohoto procesu přejímání západních způsobů, který nabývá před jejich očky nyní na zádu, cítí potřebu poznámenat v exalteovaném tónu: "Co maleši na tom, že Evropa stratí svou nadvládu ve světě, když se celý svět stane evropským? Europae si monumentum requiris, circumspice!"

I kdyby však tato povznesená nálada převládla v evropských myslích, musela by se rychle rozplýncout v pochybnostech. Kvantitativně se propagace evropské západní kultury po světě může jevit jako velká věc, jak je to však s kvalitou? Kdyby byla Evropa v tomto okamžiku vymazána z knihy života, byla by si západní civilizace schopná udržet svůj evropský standart v cínim prostředí do kterého byla transplantována? Mohla by dokonce západní civilizace přežít? A dokáže západní civilizace uniknout - z Evropy sice stále žijíci, ale zbožené své dřívější nadvlády, což je osud, který Evropu kresmě nemine - degeneraci, bude-li zachráněna před smrtí?

Jestě poslednější pochybnosti vzniknou, přemýšleme-li o moderních dějinách Ruska - a Rusko je velmi násorným příkladem, protože v něm trval proces přejímání západních způsobů déle než kdekoli jinde. V Rusku pracoval tento západoevropský kvaz o dvě století déle než v Japonsku a Číně, a o sto let déle než mezi muslimy a hinduji. Situace do které zanesl v současné době průvod přejímání západních způsobů Rusko nám umožnuje analogicky předvídat alespoň jednu z možností, kterou má před sebou Daleký východ, Islám, Indie a Afrika v průběhu několika nejbližších generací. Možnost, kterou nám příklad Ruska odhalil - a která ovšem je jen jednou možností z řady alternativ - je však pro západní mysl velmi neobvyklá.

Evropané se považovali za "vyvolený národ" - za přiznání se nemusí etydět, vždyť každá minulá civilizace se na sebe a své dědictví dívala stejným způsobem. Když měli možnost sledovat jak pohané - jeden za druhým - odhaují své dědictví a přijímají evropské, bez vahání sami sobě i těm, kteří konvertovali na jejich kulturu gratulovali. "Další hřišník", říkali si, "odvrhl špinavé pohanské praktiky a zavetil se pravé víře".

Zdálo se, že první důsledky této konverze otevrují tento zbožný a optimistický názer - alespoň u národu obrácených na západní civilizaci před světovými válkami. Půl století po revoluci z roku 1848

se zdálo, že Japonsko touto transformací prošlo řepešně, a o Rusku by řekl nesoujaty pozorovatel v roce 1815 či dokonce ještě v roce 1914, že jej Petr Veliký zavedl na správnou cestu – ačkoliv v případě Ruska se cesta mohla jevit delší, kopecovitější a únavnější než v případě japonském. Objektivní pozorovatel by v obou těchto obdobích přiznal, že standard západní civilizace převzaté před krátkou dobu Ruscem je daleko nižší než v Evropě, kde je tato civilizace domovem, ale rovněž by asi neoudil, že davdory načaslosti a častým nepřijatelným zvratům dehání Rusko rychle evropský předvoj v tezení západní civilizace. "Berte v úvahu", řekl by, "že v tomto pochodu má Evropa následk deseti století, a musíte uznat, že při kroku, který Rusko nesádí je dosti žení Evropy velmi pravdepodobné".

Co by však řekl tentýž pozorovatel o dnešním Rusku? Mohl by spekulovat s morálními scény, ty nejsou pro mou látku podstatné, ale domnívám se, že by se stejně vyhnul následujícím dvěma faktickým soudům: naprvé, že Evangelium z kterého Lenin a Stalin čerpají svou inspiraci ze západu je stejně jako Evangelium Petra a Alexandra; a zedruhé, že západní vliv na Rusy se změnil s vlivu pozitivního na negativní. Ruské proroci prvního zřízení byli inspirováni souborem západních myšlenek, které je k sociálnímu dědictví naší západní civilizace přitahovaly; ruské proroci druhého zřízení byli přitahováni jiným souborem idejí, které jsou rovněž západního původu, ale které vede k tomu, aby na západu pohliželi jako na nejaký apokalyptický Babylon. Dokud nebudeme schopni pohlížet na bolševickou reakci dvacátého století a reakci Petra ze sedmnáctého století z jisté perspektivy – jako na po sobě jdoucí a nedělitelné fáze jediného procesu, který vznikl setkáním dvou odlišných civilizací – nepochceme totální efekt vlivu západních idejí na Rusko. V této perspektivě pak budeme povídavat proces přejímání západních způsobů za méně uspokojivý a připomeneme si tuto podobenství.

Když vyšel z člověka nečistý duch, bloudil po různých místech a hledal místo k ospocínku. Když nádne nenašel, řekl si: "Vrátim se do domu, z kterého jsem vyšel". Po návratu našel přibytek oklizený a vyčebený. Přivedl si tedy sedm jiných duchů, ještě nemravnějších než byl sám, takže nynější stav Člověka byl horší než dříve.

Byzantské sociální dědictví bylo ze západního hlediska tím nečistým duchem, který nejdříve ovládal Rusko. Když podnikl Petr Veliký poutní cestu do Evropy a spatřil Galileum v celé jeho slávě, zádného ducha v sobě už neměl. Byzantskoství ovšem z Ruska nevyšlo, ale ukrylo se do ilegality. Po deset generací bloudil ruský lid hledající odpocínok a Zádušný senachánek. Neschopen snášet existenci v uklizeném a vysdobeném domě otevřel dvere dokorán a vystal všechny západní duchy, aby se v něm usadili. Joknile však západní duchové překročili ráh, změnili se v sedm ďáblů.

V čem specifická morální usuzení? V tom, že sociální dědictví nesnáší snadno transplantaci. Kulturní duchové, kteří fungují jako strážní andělé, larové a penáti domu na vlastní půdě a tam, kde existuje dřívno panující harmonie mezi nimi a obyvateli, se změní ve zlomyšlné a destruktivní démony v okamžiku, kdy vstoupí do cizího domu, protože jeho obyvatelé přirozeně neznají subtilní obrady, v kterých si jejich noví duchové libují. Dokud žántare Jebova arca v Izraeli mezi vyvoleným lidem, bude jim sloužit jako telisman, v okamžiku, kdy ji ukořistili filištini, dopadala Boží ruka tvrdě na každé město, v kterém ji přechovávali a mezi lidem izraelským vypukl mor.

Ji-li tato analýza správná, neschou se evropané nijak utížovat tím, že by se mohl stát vliv západní civilizace dominantní silou ve světě i kdyby Evropa odstoupila z trumu. Budou pak méně překvapení tím, že v jistém stadiu svého působení mi nabývá tato mocná síla destruktivního charakteru. V postavení Evropy po střetových válkách se již tento destruktivní spětný odraz evropského vlivu v cizině projevuje. Abychom však dokázali postihnout další nebezpečí, kterému je Evropa nyní vystavena, musíme odvrátit pozornost od vztahu mezi Evropou a Ruskem a zaměřit se zabývat vztahy mezi Evropou a Spojenými

Státy.

Obrat ve vztazích mezi Evropou a Spojenými Státy ke kterému dochází od roku 1914 nám ukazuje přeměnu světového pohybu vycházejícího z Evropy od odstředivého k doostředivému. Spojené Státy v roce 1914 byly monumentem vyvraždání evropských energií posledních třech století. Vice než stonásobkovou populací vytvořily evropsané a objem migrace přes Atlantik se prudce stoupající křivkou stále světlouval až do roku, v kterém vypukla první světová válka. Rozvoj přírodních zdrojů na ohromném území Spojených Států – erovnatelné velikosti s celou Evropou mimo Ruska – zavízel nejen na přílivu evropské lidské sily, ale i na dovozu evropského zboží a aplikaci evropských služeb. Positivní proud ekonomického oběhu ve formě emigrantů, zboží a služeb tekly před rokem 1914 z Evropy do Spojených Států; negativní proud ve formě úhrad a interessních plateb na zboží a služby poskytnuté na úter tekly ze Spojených Států do Evropy. V důsledku dvou světových válek se tento proud obrátil.

Jsem to faktu zatolik známá a jeou tak klabece začleněna v něm vědomí, že pocítuji nutnost omluvit se za to, že je článkem připomínám. V okamžiku vypuknutí první světové války se proud evropských vystěhovalců do Ameriky zastavil; než tato válka skončila zůstaly Spojené Státy – které do té doby nejen vitaly evropské přistěhovalce, ale vysílaly své agenty na křižovatky a hranice Evropy a nutily evropany k vystěhování – pocítovat, že migrace z Evropy není národním přínosem, ale národním nebezpečím: že je to transakce v níž se dosavadní rovnováha výnosu mezi světovou příklánek na stranu přistěhovalců a několiv zemí, která je přijímá. Tato nahlá známa postoji ze Spojených Států k přistěhovalectví z Evropy dostala praktický výraz dvema směrovacími nákony z let 1921 a 1924. Důsledky těchto nákony na ekonomický život Evropy – nebo přesněji, na ty evropské země z kterých se až do nedávné doby rekrutovala převážná část vystěhovalců do Spojených Států – byly dalekosáhlé.

Vezmeme si klasický příklad Itálie. V roce 1914 činil počet italských přistěhovalců do Spojených Států 285.738 osob, v roce 1924 – při kvóta pro italy povolená prezidentem Coolidgeem 30. června 1924 – při realizaci zákona z téhož roku – byla 3.845 osob. Následkem toho byl proud italských vystěhovalců částečně zahrzen a částečně se obrátil od vakuu ve Spojených Státech – vakuu, které vzniklo tím, že byla Amerika novým světem v procesu rozvoje – k vakuu ve Francii – vakuu, které vzniklo tím, že v důsledku ekumenické války se stala Evropa náčelnostováním bitevním polem. V osmnáctém století překročily armády Anglie a Francie Atlantik, aby se na březích Chia a Sv. Vavřince utkaly v boji o vlastnictví severoamerického kontinentu. Ve dvacátém století překročila americká armáda Atlantik, aby apolurozhodovala o na bitevních frontách Evropy o osudu světa. Až do roku 1914 opodřížíci proud evropské migrace do Ameriky nabýval stále na objemu. Od roku 1921 byl tento proud zámerně kontrolován a během meziválečných let byl zahrzen mimoevropskou stružkou amerických turistů do Evropy.

Tato meziválečná stružka amerických turistů, ačkoliv ve srovnání s mohutnou řekou přistěhovalců měla a neproduktivní, byla ovšem ve srovnání s jinými druhými cestovního rucha a neekonomických důvodů, které tehdy existovaly, poměrně volká; fakt, že mohl být tento cestovní ruch vůbec uskutečnen množí přivedl k druhému bodu, v kterém se vztahy mezi Evropou a Spojenými státy jednoduše obrátily; bodu, který je tak zřejmý, že jej budu jen konstatovat, aniž bych jej dál rozebíral. Během krátké doby se Spojené Státy přeměnily z nejvíce nadlužené země na světě v největšího věřitele; navzdory své tradiční averzi k evropským zámkům byly pak nuceny – vzhledem k nové ekonomické situaci – vyhledávat pro americké zboží a služby trhy na úter v Evropě. Mezi předválečnými evropskými investicemi ve Spojených státech a poválečnými americkými investicemi v Evropě byl ovšem nežádajší rozdíl. Evropa před rokem 1914 opatřovala Spojeným státům úvěry na produktiv-

ní výrobu. Během dvou válek si však Evropa od Ameriky půjčovala prostředky, které byly určeny k její vlastní destrukci; dnes si půjčuje od Ameriky žoufale znova, ne však k rozvinutí nových evropských vdrojů, ale k napravení spousti, kterou jí způsobily dvě světové války.

V konfrontaci s tímto bolestivým obratem ve vztazích se Spojenými státy ptají se evropské a i sebe: "Je to náhradné, a tudíž dodnes a napravitelné neštěstí? Nepodstatný následek vyjimečné katastrofy? Nebo jsou zde starší a hlubší plísniny, které nebude snadné napravit?" Odvážím se vyslovit názor, že druhá možnost je pravdepodobnější. Obě války sice tento obrat ve vztazích urychlily a daly mu revoluční a dramatickou vlnu; formu, tento svrat by se však mohl dovesti i když teče všechno nebylo, i když by měl nepochybně jemnejší formu a nebyl by tak náhlý.

Na podporu téhoto názoru mohu uvést dva věci: znárvé charakter industriálního systému, který zavedla Evropa před páldruňm stoletím, a na druhé osud jiných dřívějších center civilizace - na příklad středověké Itálie či starého Řecka -, které v propagaci vlastní civilizace mimo své hranice Evropy předběhly, ačkoliv ~~z~~komplikovanější propagace jejich civilizace nedosahla nikdy tekového rozsahu jako u moderní Evropy.

Vracujme se nejprve industriálnímu systému. Vznikl ve Velké Británii v době, kdy se parlament a vláda v rámci národního státu staly pevným základem anglického lidu. Okamžité bylo jasné, že společnost v geografickém rozsahu Velké Británie, se soudržností a solidaritou, kterou jí vtiskly politické instituce parlamentu a vlády již před koncem osmnáctého století, je minimální teritoriální a populární jednotkou, v které může industriální systém se snízkem operovat. Nástup industrializace u Velké Británie přes evropský kontinent byl pak klíčový faktor národního sjednocení Německa a Itálie - dvou významných teritoriálních a populárních útvarek Evropy, které byly vytvořeny v rámci jednoho stálejšího od počátku průmyslové revoluce v Anglii. Okolo roku 1875 se zdalo, že rovnováha v Evropě by mohla specifikovat majetkem počtu industrializovaných demokratických národních států - jednotek kalibru Velké Británie, Francie, Německa a Itálie v letech 1871-1914. Dnes je již jasné, že sčítává rovnováhu na základě národních jednotek je iluzí. Industrialismus a demokracie jsou základní síly. V sedmdesátých letech minulého století se nacházely ještě v kojeneckém věku a konečně rozměry do kterých mohou vyrůstat nebo proměnlivé tvary, kterým mohou nebýt neúměrně predvidat. Můžeme však s jistotou prohlásit, že evropský národní stát - v rozsáhlech dosažených Anglii a Francii v osmnáctém a Německem a Itálií v devatenáctém století - je příliš malá a krátká nádeba než aby mohla tyto základní síly udržet. Mladá věra industrialismu a demokracie byly náležity do starých lachví a poškodily je antelik, že oprava již není možná.

Dnes je již zřejmé, že konečná efektivní minimální jednotka industriálního systému nemůže být menší než celý použitelný povrch planety, musí tudíž zahrnovat celé lidstvo. I v politické sféře je jasna tendence k větším meřítkům a dole popud ke vzniku celosvětové politické organizace: nejvíce Ligou národů a pak Organizací spojených národů /v této souvislosti bych chtěl připomenout, že ekonomická a technická činnost Spojených národů - ačkoliv je méně nápadná - není méně důležitou/. Mimo celosvětové organizace Spojených národů můžeme na současné politické mapě spatřit ještě elatická sdružení samostatných národů jako je Britský Commonwealth nebo Panamerická unie. A v těchto seskupeních náležně jistý počet politických jednotek, které jsou alespoň menší než seskupení ke kterému náležejí, ale jsou větší než typické evropské národní státy jako je Francie nebo Itálie.

Tato mimo-evropská seskupení nadnárodního kalibru objevila novou politickou formu, řízgoucí svému meřítku: opustila jednotně centralizovanou organizaci francouzského typu a dole přednost federalismu, ~~z~~komplikovanější který má mnoho přednosti. Až do tohoto okamžiku jsou Spojené státy jedinou nemí tototo typu a kalibru, která se dožila

dolšího věku, která však již dodala překvapující důkazy o ekonomické síle a energii, kterou jsou tyto nové odrůdy politické organizace schopné vytvářet a uvolňovat. Musíme ovšem vnit na vědomí, že jsou Spojené Státy prvním státem, který mezi řadou desívačích států organizovaných nebo organizujících se na podobně federální bázi ve světovatelém geografickém mořítku dosáhl despotnosti. Na rozdíl od Spojených Států chybí všechně nových mimo-evropských států cokteré elementy neobytné k plnému předvedení latentní síly. Australský Commonwealth a Argentinská federální republika postrádají populaci; Jihoafrické Unie chybí rovněž populace a navíc stojí před mnohem horším rassovým problémem než Spojené Státy. Zbytku chybí buď populace nebo vzdálení, politická zkušenosť či vnitřní stabilita, nebo případě i několik základních rekvízit, některé z nich jsou tak těžce hanlivopovázané, že se jim stejně podaří osahrount svých močností. Nejdříve dosud dobré možné předvidat budoucnost spojených států Brazílských, Mexické republiky, Čínské republiky, rodici se politické organizace Indie a Pakistánu; osud Sovětských socialistických republik je rovněž nevyspětelný. I když některé z těchto desívačích federálních států zamorského typu a kalibru mohou saniknout, je neobyčejně pravdepodobné, že během příští generace dosudníne mimo Evropu despotnosti přinejménším také federálních států typu a kalibru Spojených Států jako je v Evropě národních států typu a kalibru Velké Británie, Francie a Itálie. Některé z nich budou řáduvatele a vlastníkem celé Evropy dohromady.

V porovnání se námořským světem dochází v Evropě k procesu zahrnování /1/. Juká budoucnost tváří v tvář této nové situaci Evropu očekává?

Určité světlo na její budoucnost mohou vrhnout historické analogie. To, co Evropa ve své došla, je snad co do rozsahu bezpříkladné, nikeliv však svým charakterem. Historickými předchůdcími Evropy bylo starověké Řecko a středověká Itálie. Obě tyto společnosti byly rozděleny na řadu městských států, které v proporce k jejich světu nebyly o nic menší než je evropský národní stát v proporce k dnešnímu světu. Obě tyto společnosti vytvořily tak vznětěné civilizace a vynaložily tak intenzivní a efektivně řízené energie, že na vzdory svým vnitřním rozbrojům – na vzdory vásnivému partikularismu svých městských států a jejich neustálému bratrovražednému boji – si starověké Řecko a středověká Itálie dokázaly vytvořit politickou, ekonomickou a kulturní nadvládu nad dalekosáhlým pohanským územím. Obě tyto společnosti používaly příslövi, že dům obrácený na stranu nemůže stát. Jejich poslední konec byl tragickým dokazem pravdivosti tohoto příslövi.

V obou případech učil vyvolený národ vohny svého způsobu, a v obou případech se jím počáne naučili, a to v možném větším mateřidelném mořítku. Řecké městské státy se pak ocitly před velkými močnostmi – Makedonskou, Syrskou a Egyptskou monarchií, Kartáagskou říší a Římskou konfederací –, které vnikly kolem Středomořského moře po expanzi řecké civilizace za Alexandra; Řecko se pak stalo místem soudních cest, univerzitou a bitavním polem těchto nových helenizovaných močností. Totéž se přinodilo středověké Itálii – v tomto případě má však příběh pikantní příchuť, jelikož novými močnostmi, které vnikly v důsledku zíření italské renesance ze Alpy, a které pak ovládly městské státy Milán, Fierencii a Benátky od patnáctého století dale, byly tytéž evropské národní státy – jako Španělsko a Francie – které se nyní dostaly pod vliv Spojených států Amerických.

Když se nad těmito příklady zamyslíme, napřednou nás něco přirozeně dve otázky: Čím to bylo, že konvertující pohané, kteří byli ve všem pravděpodobně říky a neohroženými imitátory svých řeckých a italských přáci, dokázali vyřešit vitalní problém politické stavby ve větším měřítku, který se jejich pánum vyřešit nepodařilo? Co způsobilo, že řeči a italové nevyřešili problém politické konsolidace ani tehdy, když už bylo zcela jasné, že trestem na další neuspěch bude ekonomický i politický pád? V řecku čtvrtého, třetího a druhého století před našim letopočtem, a v Itálii patnáctého, šestnáctého a sedmnáctého století všechni bez výjimky odsuzovali pokřidování tohoto starého partikularismu, anždy se jej pokoušeli překonat a když pokus něco změnit ukrachoval až Řeckové a Italové před nastávající pohromou, která po jejich zdáli neodvrátila, mnozí resignovali. Proč národy, které byly v jiných oblastech stále ještě vynikavé a tváří, neuspěly právě v této oblasti a to i pod hrozbou sebevničení?

Na první otásku je poměrně snadná odpověď. Pohané ve vzdálenějších dvorech chrámu dokázali vystavět politicko-organizace většího rozsahu než byly řecké a italské městské státy nikoliv proto, že by měli větší politické schopnosti nebo skudcenosti nel Řeckové a Italové – ve skutečnosti jich měli mnohem méně –, ale proto, že je možem snadněji utvořit takový politický útvar v nové zemi na hranicích civilizace než ve středu staré země. V nové zemi je množí tlak, více volného prostoru a množství, které musí architekt přizpůsobit novým plánům ne-překážejí řádné stád budovy. V nové zemi na okrají světa má politický architekt volné pole a žádá závažky. Nemá pro něj obtížné vystavít něco prostornějšího a pohodlnějšího než by mohl postavit talentovaný a odborně připravený kolega na stávajícím staveništi v srovnání srdci starověkého města zastíněného monumenty minulosti, i když je těžkopádný a bez talentu. Je to tedy pouze výhoda geografické ponice, nikoliv násluha místního architekta, mnozí zdalekou které je nová architektura nejvzácnějších velkých rozsáhlých stavěná na okrajích a nikoliv v centru; skoliv to není vina nadaných obyvatel centra, nejsou proto následky o nic méně vážné.

V pokusu nadpovědět první otásku jeem již rovněž nesnažil odpověď na otásku druhou – proč Řeckové a Italové neuspěli v sjednocení městských států a v jejich konsolidaci v jedinou politickou strukturu většího rádu ani tehdy, když jejich městským státům hrozila strážna nezávislosti. Na to se dá odpovědět, že se jim nepodařilo zbevit se svých velkých tradic. Ve velké době starověkého Řecka – v době, kdy se řecká civilizace vytvářela, aby posléji dobyla celý svět – tvorily významné rysy politické krajiny nezávislé Atény, nezávislý Korint, nezávislá Sparta. Odmykaleme si nezávislost těchto městských států ve své době a vše co bylo velké v té době a permanentně velké v celé civilizaci a tohoto obrazu zmizí. Nezávislost městských států měla stejně hodiny jiné civilizace sama – a tím je jen jinak řečeno, že byla po celou dobu trvání civilizace nevykorenitelná. Bez nezávislých Atén a nezávislé Sparty by neexistoval řecký svět. Nové řecké státy, které začalil na následké pádu Alexandr nemaly tuto tradici nezávislosti, a tak jim nemohly řídit tradiče brinit ve krychliku svojení s jinými městskými státy a ve vytváření velkých federálních organizací. V dobách, kdy závisí spáza na invazích, nachází záchrana mnohem snadněji parvenu než aristokrat.

Na závěr se pokusím zjistit jak tyto příklady souvisí s perzektivami Evropy v nové době po dvou světových válkách tedy době, v které je nastavování Evropy jedním z nejvýznamnějších rysů. Dnešní evropská jsem si právě tak jako italové šestnáctého století naší éry a Řeckové třetího století před našim letopočtem tohoto nebezpečí plně vědomi. Plně rozpoznávají vážnost situace a ohápu – přinejmenším všeobecnějšího je treba k zahájení tohoto nebezpečí dosáhnout. Od roku 1914 se velmi často zabývají problémem evropské unie; nejčastěji lidé pera, ale i lidé akce – průmyslníci, finančníci a dokonce i diplomaté.

Za východí bod můžeme považovat výtečnou knihu Dr. Friedricha Neumanna *Mitteleuropa* publikovanou v roce 1915. Bylo zcela přironěné, že se vize evropské politické jednotky významně rozšířila nejdříve ve střední Evropě, kde byl tlak největší, a v obecné válce byl normální existenční tlak pro centrální mocnosti ještě intenzivnější vojenským bojem na dvou frontách a námořní blokádou. Byla tedy přironěna, že německý spisovatel – s dejinnimi německého Zollvereinu na mysli – nazál myšlenkou nadnárodní celní unie a z tohoto pozitivního bodu se dostal až k scénáru kooperace v jiných oblastech veřejného života. Neumannova konceptu "střední Evropy" rozšířili mezi svéma vlastními jiní kontinentální publicisté na Pan Evropu". Tento projekt byl pravděpodobně poprvé propagován v menivilebném Rakousku – tudy sem, pro kterou bylo rozdělení Evropy na řadu nesavíasí, od sebe ekonomicky i politicky izolovaných, fragmentů v hranicích, které jim byly přiděleny v mírovém určování z let 1919–1920, stále tolerované. Po druhé světové válce se hnutí za sjednocenou Evropu vynořilo znova, a došlo i myšlené povzbuzení americkým Marshallovým plánem.

Duchovná a pozitivní reakce, kterou Marshallův plán na evropské strany vytvořil, je akcentem, že si Evropa nebezpečí uvědomuje, všechny správných orientací prostředacích a projevů si tento prostředek využít. Stojící otázka zde nyní taktéž: Je evropské plánu po učerení dílčování aživějších pozic ve světě dostatečně silné, aby překonalo všechny překásky na cestě?

Nejdůležitější překásky jsou zdejší tyto: například speciální problémy představované Britským Commonwealthem a Sovětským Svazem – čili politikou nadnárodního rozsahu, která byla vždy napůl v Evropě a napůl mimo ni; a druhé, pokračující tendenze industrialního systému evropského rozsahu svých operací – tendenze, která již protrhla hranice národního státu a máme dokonce protrhnout i hranice těch největších regionálních jednotek na svém pochodou za světovou jednotou; a za třetí, mrtvá váha evropské tradice, která zahrnuje francouzskou a anglickou lásku k Evropě bez nesavíasí Velké Británie a nesavíasí Francie nebo si dokonce tuto situaci jen představit, jako si jde težko dokázat představit: atěžené spartan třetího nebo druhého století před naším letopočtem Hellaskem nesavíasí Atén ci nesavíasí Sparty. Dokážeme všechny tyto překásky překonat?

Překásky, kterou představuje Sovětský Svaz nyní po druhé světové válce, to si musíme otevřene přiznat, vysná a možem nezamknout než před ní. Ve svých menivilebných hranicích ležel Sovětský Svaz, nikoliv předcházející ruská říše, prakticky mimo Evropu, protože v tomto stadiu seobeboval okrajové země se napodní kulturní tradicí. Dnes jsou součástí sovětského svazu a to přivedlo aživější ruskou říši do společenství evropských států. V důsledku první světové války, úspěšné německé invaze a dva po sobě jasných ruských revolucí v roce 1917 se tyto hraniční země nápadu od Ruska oddělily a v vlastní vile vstoupily do evropského společenství jako nesavíasí národní státy Finsko, Estonsko, Lotyšsko, Litva a Polsko. V důsledku druhé světové války došlo k obratu, který byl téměř shodný se situací z let před rokem 1914. Tři baltické státy byly znova Ruskem anektovány jako základní republiky sovětského svazu, a nejen Finsko a celé Polsko /včetně dřívějších pruských a rakouských částí/, ale i Rumunsko, Bulharsko, Maďarsko a Československo se dostaly do sovětské sféry vlivu, de facto, ačkoliv nikoliv de jure, jako satelitní státy. Vc těch německých území východně od severní Misy a Odry, které byly Sovětským Svazem přiznány Polsku jako kompenzace za ukrajinské a běloruské provincie, které si však Sovětský Svaz zpět, a všechny sovětských okupačních zón v Německu a Rakousku nacházíme západní hranici Sovětského Svazu procházenou středem Evropy – od Baltského moře až k Jadránu na jihu.

Dovolí vás věc nádky Sovětský svaz polovině poválečné Evropy, aby se z druhou polovinou spojila v nějakém Panevropském sdružení? Když se to dozvědět, že by to byla povolena pouze pod tím podmínkou, že by Evropa utvořila svoji unii kolem ruského jádra a pod ruskou hegemonií. Tuto podmínku by si určitě sápadní země nechce přijmout a to znamená, že provede-li Marshallův plán k sjednocení Evropy, bude tato unie pravděpodobně omezena na země ležící sápadně od hranic sovětské sféry.

Vystoupila-li tato ruská překážka do výchozích rozměrů, je napak myšlené překonat snadné ji překážku britskou. Jakýkoliv projekt evropského sjednocení postaví Velkou Britániu před dilemou. Podstoupí-li se úspěšně naložit Panevropskou unii nebo jen užší západoevropskou unii, mohlo by si Velká Británie jen stěží dovolit stát mimo ni. Rávě tak dřítně by si ovšem mohla dovolit vstup do Evropské unie na cenu rozbití svých vztahů k anglicky mluvícím sámořským zemím: spojeným státům a říši Commonwealthu. Zádné dilema však nevznikne, bude-li evropská unie, do které požádá Velká Británie o přijetí, podporována Spojenými státy a bude-li zemědělci jako základna pro užší vztahy moci vloženou Evropou a Amerikou. Ve skutečnosti je Velká Británie těchto tříkrotně užitková intencemi a předpoklady Maršallova plánu, který je Sovětskému svazu proti srsti. Podmínky Maršallova plánu dovolují Velké Británii zachovat si to nejlepší v obou světě; na evropském kontinentě mohlo by se výmluvy zavést a aniž by ohrozil své vztahy se sámořskými spojenci; a těchto podmínek jistě obdrží evropská unie od Velké Británie upřímnou podporu.

Je "unie" správným výrazem pro různající se koalici? Nebylo by přesnějším výrazem "rozdelení"? Bude-li východní Evropa spojena se Sovětským svazem pod sovětskou hegemonií a zítra dny Evropa se Spojenými státy pod americkým vedením, pak bude nejvýznamnějším zdrojem nové moci pro evropské sko rozdelení Evropy moci tyto dvě titánky sámoevropské možnosti. Nedocházíme pak k návrahu, že zahránit posice ve světě překonaním nejednotnosti, která byla vždy evropskou kletbou, je již na evropskými možnostmi? Mrtvá věda evropské tradice je nyní lehčí než peří, Evropa však již o svém osudu nemůže samy rozhodovat. Její soudoucnost je v rukou gigantů, kteří ji zastínily.

Marshallův plán uvozil další překážku k sjednocení Evropy. Tendence industriálního systému k zvýšování rozsahu svých operací na celý svět nedává na pravdu prospektum poněhož regionálního neuskupení. Mohl by něst Maršallův plán plody, quasi mít za výsledek záchrannu zemí sápadní Evropy tím, že bude zbudován ekonomický systém se Spojenými státy jako jeho centrem. Tento ekonomický systém musí obafit celý svět a vyjímat sovětské sféry; přivede-li sápadní země ze své afričské a asijské kolonie a závislé státy, a přivede-li Spojené státy latinskoamerické země a Čínu, přidají se rovněž zámořští členové Britského Commonwealthu. V tomto rozsahu ekonomických operací by byla Evropská unie – i kdyby zahrnovala celou Evropu – tehdy nepravidelnou ekonomickou jednotkou jukou byl národní stát typu Francie nebo městský stát velikosti středověkých Benátek. Zdá se, že v ekonomické sféře se Panevropská stala již anachronismem, aniž by měla vědec kdy přiležitost k existenci; západoevropské nemusí litovat, že se nezrodila je-li jim nabízena jako alternativa vstup do celosvětového společenství. Okruhuje-li se kdysi nepočátná nadvláda Evropy nad světem jako pomíjející dějiná kuriosita, odsekaná k zániku, dává Maršallův plán sápadní Evropě clespoň útěchu v tom, že pro tuto mrtvu nadvládu sufraganti křesťanský pohřeb. Knadná a bezboletná smrt země zřejmě undrážděním ani smrtvýčavstvím. Zestávání Evropy po druhé světové válce je nepochybně ovřbenou skutečností.